

ADRESE DAYALI NÜFUS KAYIT SİSTEMİ SONUÇLARI, 2020

TRC2 (DİYARBAKIR-ŞANLIURFA) BÖLGESİ

Hazırlayan : Bünyamin SÜNE

D İ Y A R B A K I R - Ş A N L I U R F A (T R C 2)

İÇİNDEKİLER

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2020	4
Yıllık Nüfus Artış Hızı	10
Nüfus Piramitleri	11
Ortanca Yaş	13
Çocuk Nüfus	17
65 Yaş Üstü Nüfus	19
Bağımlılık Oranları	20

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 2007-2020 Nüfusu, Diyarbakır, Şanlıurfa, Türkiye	4
Tablo 2 En Çok Nüfusa Sahip İller, ADNKS 2020	5
Tablo 3 Yaş Grubu ve Cinsiyetlere Göre Nüfus İstatistikleri, ADNKS, 2020	6
Tablo 4 Diyarbakır İlçe Nüfusları, ADNKS, 2008-2020	7
Tablo 5 Diyarbakır İlçe Nüfus Bilgileri, ADNKS, 2020	8
Tablo 6 Şanlıurfa İlçe Nüfusları, ADNKS, 2013-2020*	9
Tablo 7 Şanlıurfa İlçe Nüfus Bilgileri, ADNKS, 2020	10
Tablo 8 Ortanca Yaşın En Düşük Olduğu İller, ADNKS, 2020	14
Tablo 9 15-64 Yaş Nüfus, ADNKS, 2007-2020	15
Tablo 10 15-64 Yaşın Toplam Nüfus içindeki Oranı, ADNKS, 2007-2020	16
Tablo 11 0-14 Yaş Nüfus, 2007-2020	17
Tablo 12 0-14 Yaşın Toplam Nüfus içindeki Oranı, ADNKS, 2007-2020	18
Tablo 13 0-14 Yaş Grubundaki Nüfusun En Fazla Olduğu İller, ADNKS, 2020	19
Tablo 14 65+ Yaş Nüfus, ADNKS, 2007-2020	19
Tablo 15 65+ Yaşın Nüfus içindeki Oranı, ADNKS, 2007-2020	20
Tablo 16 Toplam Yaş, Çocuk ve Yaşlı Bağımlılık Oranları, ADNKS, 2007-2020	21

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1 Nüfus Artış Hızı, ADNKS 2007-2020	10
Grafik 2 Türkiye Nüfus Piramidi, ADNKS, 2007	11
Grafik 3 Türkiye Nüfus Piramidi, ADNKS, 2020	12
Grafik 4 Diyarbakır Nüfus Piramidi, ADNKS, 2007	12
Grafik 5 Diyarbakır Nüfus Piramidi, ADNKS, 2020	12
Grafik 6 Şanlıurfa Nüfus Piramidi, ADNKS, 2007	13
Grafik 7 Şanlıurfa Nüfus Piramidi, ADNKS, 2020	13
Grafik 8 Ortanca Yaşın Yıllara Göre Durumu, ADNKS, 2007-2020	14
Grafik 9 15-64 Yaş Grubu Nüfusun Oranının Yıllar İçinde Değişimi, ADNKS, 2007-2020	16
Grafik 10 Çocuk Nüfusun Yıllar İtibariyle Değişimi, ADNKS, 2007-2020	18

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2020

Türkiye'de ikamet eden nüfus, 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla bir önceki yıla göre 459 bin 365 kişi artarak 83 milyon 614 bin 362 kişiye ulaşmıştır. Erkek nüfus 41 milyon 915 bin 985 kişi olurken, kadın nüfus 41 milyon 698 bin 377 kişi olmuştur. Diğer bir ifadeyle toplam nüfusun %50,1'ini erkekler, %49,9'unu ise kadınlar oluşturmaktadır.

Diyarbakır'da ikamet eden nüfus, 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla bir önceki yıla göre 27 bin 78 kişi artarak 1 milyon 783 bin 431 kişi olmuştur. Şanlıurfa'da ise bir önceki yıla göre 41 bin 642 kişi artarak 2 milyon 115 bin 256 kişi olmuştur.

Tablo 1 2007-2020 Nüfusu, Diyarbakır, Şanlıurfa, Türkiye

Tarih	Diyarbakır	Şanlıurfa	Türkiye
2007	1.460.714	1.523.099	70.586.256
2008	1.492.828	1.574.224	71.517.100
2009	1.515.011	1.613.737	72.561.312
2010	1.528.958	1.663.371	73.722.988
2011	1.570.943	1.716.254	74.724.269
2012	1.592.167	1.762.075	75.627.384
2013	1.607.437	1.801.980	76.667.864
2014	1.635.048	1.845.667	77.695.904
2015	1.654.196	1.892.320	78.741.053
2016	1.673.119	1.940.627	79.814.871
2017	1.699.901	1.985.753	80.810.525
2018	1.732.396	2.035.809	82.003.882
2019	1.756.353	2.073.614	83.154.997
2020	1.783.431	2.115.256	83.614.362

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre; Şanlıurfa Türkiye'nin en çok nüfusuna sahip 8. ili olurken Diyarbakır ise 12. İlidir.

Tablo 2 En Çok Nüfusa Sahip İller, ADNKS 2020

Sıra	İller	Nüfus
1	İstanbul	15.462.452
2	Ankara	5.663.322
3	İzmir	4.394.694
4	Bursa	3.101.833
5	Antalya	2.548.308
6	Adana	2.258.718
7	Konya	2.250.020
8	Şanlıurfa	2.115.256
9	Gaziantep	2.101.157
10	Kocaeli	1.997.258
11	Mersin	1.868.757
12	Diyarbakır	1.783.431

Yaş grubu ve cinsiyete göre Diyarbakır, Şanlıurfa ve Türkiye nüfus bilgileri aşağıda yer alan tablo (Tablo 3) üzerinde karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Tablo 3 Yaş Grubu ve Cinsiyetlere Göre Nüfus İstatistikleri, ADNKS, 2020

Yaş Grubu	Diyarbakır			Şanlıurfa			Türkiye		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	102.333	96.708	199.041	151.623	143.769	295.392	3.140.172	2.981.535	6.121.707
5-9	101.534	96.666	198.200	143.394	137.169	280.563	3.349.253	3.177.340	6.526.593
10-14	93.208	89.011	182.219	127.311	121.761	249.072	3.294.985	3.124.952	6.419.937
15-19	88.757	85.034	173.791	111.938	105.393	217.331	3.201.588	3.028.526	6.230.114
20-24	80.938	79.868	160.806	93.102	93.397	186.499	3.408.434	3.255.202	6.663.636
25-29	81.343	78.689	160.032	86.948	87.626	174.574	3.240.543	3.130.411	6.370.954
30-34	71.874	69.547	141.421	76.821	74.009	150.830	3.199.710	3.119.184	6.318.894
35-39	62.803	61.596	124.399	62.562	61.413	123.975	3.270.512	3.203.071	6.473.583
40-44	55.075	54.080	109.155	52.407	51.765	104.172	3.145.645	3.089.465	6.235.110
45-49	43.323	42.902	86.225	42.241	41.884	84.125	2.788.035	2.775.631	5.563.666
50-54	31.551	30.260	61.811	31.369	29.082	60.451	2.325.190	2.259.442	4.584.632
55-59	30.573	29.376	59.949	31.857	32.267	64.124	2.273.088	2.304.499	4.577.587
60-64	18.097	18.947	37.044	18.494	20.811	39.305	1.764.938	1.809.456	3.574.394
65-69	15.472	16.972	32.444	15.333	16.161	31.494	1.399.052	1.539.663	2.938.715
70-74	9.794	13.592	23.386	10.054	13.198	23.252	960.742	1.170.963	2.131.705
75-79	6.555	8.723	15.278	5.800	8.119	13.919	583.671	771.675	1.355.346
80-84	3.736	5.991	9.727	3.150	5.728	8.878	339.767	521.432	861.199
85-89	1.972	3.728	5.700	1.450	3.084	4.534	177.532	289.216	466.748
90+	578	2.225	2.803	548	2.218	2.766	53.128	146.714	199.842
Toplam	899.516	883.915	1.783.431	1.066.402	1.048.854	2.115.256	41.915.985	41.698.377	83.614.362

Diyarbakır ilçelerinin 2008-2020 yılları arasında toplam nüfuslarına ait bilgiler Tablo 4'te sunulmuştur. Tablo incelendiğinde Çüngüş, Eğil, Dicle, Hani, Hazro, Kulp, Lice ve Sur ilçelerinde nüfusun 2008 yılına göre düştüğü görülmektedir. Nüfusu düşen Sur ilçesi dışındaki tüm ilçelerin merkez olmayan ilçeler oldukları görülmektedir.

Tablo 4 Diyarbakır İlçe Nüfusları, ADNKS, 2008-2020

	Bağlar	Bismil	Çermik	Çınar	Çüngüş	Dicle	Eğil	Ergani	Hani	Hazro
2008	334.954	109.359	50.961	65.964	13.837	44.265	23.688	111.921	32.320	18.798
2009	340.642	108.992	50.240	67.504	13.511	40.122	23.239	112.867	31.551	17.501
2010	336.488	108.948	50.134	68.950	14.093	40.965	23.266	113.958	31.691	17.567
2011	351.410	110.344	50.450	66.178	13.814	41.141	23.171	116.624	32.666	16.893
2012	356.243	111.746	50.309	67.008	13.544	40.356	23.028	119.167	32.571	16.977
2013	357.727	110.956	50.657	68.530	13.097	40.593	23.066	121.072	32.814	17.220
2014	367.314	112.461	50.928	69.380	12.895	40.033	22.786	123.474	32.413	17.054
2015	375.312	113.725	50.356	70.519	12.393	39.025	22.769	125.290	32.600	16.917
2016	377.936	115.484	50.586	71.672	12.061	38.829	22.736	126.824	32.565	16.830
2017	386.578	116.171	50.886	72.682	11.836	38.450	22.600	128.642	32.573	16.709
2018	388.387	117.674	50.812	74.207	11.927	38.220	23.369	130.105	33.100	16.935
2019	396.102	118.250	50.819	75.640	11.539	37.673	22.704	132.463	32.675	16.618
2020	399.499	118.605	51.058	76.798	11.293	37.534	22.381	134.497	33.048	16.779

	Kayapınar	Kocaköy	Kulp	Lice	Silvan	Sur	Yenişehir
2008	194.601	15.718	36.588	31.251	86.256	135.446	186.901
2009	212.267	15.098	36.415	26.793	84.807	135.065	198.397
2010	229.577	15.452	36.939	26.791	84.842	131.558	197.739
2011	246.266	16.225	37.615	29.098	85.561	130.784	202.703
2012	262.875	16.312	37.191	27.414	86.450	126.785	204.191
2013	277.489	16.371	36.796	26.715	86.093	123.311	204.930
2014	292.394	16.357	36.215	26.427	86.633	121.750	206.534
2015	308.994	16.498	35.061	25.354	84.841	117.698	206.844
2016	326.154	16.491	34.948	25.116	84.485	116.858	203.544
2017	342.977	16.675	35.723	24.412	85.256	113.447	204.284
2018	362.407	16.679	36.640	26.163	86.672	112.306	206.793
2019	381.414	16.106	35.357	25.222	86.736	106.108	210.927
2020	400.905	15.974	35.449	25.027	87.639	102.114	214.831

2020 yılında Diyarbakır'ın en kalabalık ilçesi 400 bin 905 kişi ile Kayapınar olmakla beraber bu ilçede Diyarbakır'ın toplam nüfusunun %22,48'i bulunmaktadır. Bağlar ise 399 bin 499 kişi ile ikinci en kalabalık ilçesi konumundadır. Bağlar ilçesinde ise Diyarbakır toplam nüfusunun %22,40 ikamet etmektedir. Diyarbakır'ın en kalabalık 3. ilçesi ise 214 bin 831 kişi ile Yenişehir ilçesi olmaktadır. Yenişehir ilçesi Diyarbakır toplam nüfusunun %12,05'ine tekabül etmektedir. En kalabalık 4. ilçesi 134 bin 497 kişi ile Diyarbakır'ın merkez ilçelerinden biri olmayan Ergani'dir. 5 inci sırada 118 bin 605 kişi ile Bismil ilçesi yer almaktadır.

Diyarbakır'ın nüfusu en az olan ilçesi ise 11 bin 293 kişi ile Çüngüş olmuştur. Çüngüş'ün Diyarbakır'ın toplam nüfusuna oranı ise % 0,63 olmuştur. Çüngüş'ü sırasıyla Kocaköy ve Hazro takip etmektedir.

Diyarbakır'ın en kalabalık 3 ilçesi Diyarbakır'ın toplam nüfusunun %56,93'üne denk gelirken her üç ilçenin Diyarbakır'ın merkez ilçe olması ise dikkat çekmektedir. Sur ilçesinin de merkez ilçe olması hasebiyle bu üç ilçe ile beraber değerlendirildiğinde Diyarbakır merkez ilçelerinde bulunan nüfusun toplam nüfusa oranı %62,66'ya yükselmektedir.

Nüfusu en az olan Çüngüş, Kocaköy ve Hazro'nun nüfusunun toplam Diyarbakır nüfusuna oranı ise %2,47 gibi çok düşük bir orandır.

Tablo 5 Diyarbakır İlçe Nüfus Bilgileri, ADNKS, 2020

İlçe	Toplam	Erkek	Kadın	Oran
Kayapınar	400.905	202.923	197.982	22,48%
Bağlar	399.499	200.694	198.805	22,40%
Yenişehir	214.831	108.032	106.799	12,05%
Ergani	134.497	68.217	66.280	7,54%
Bismil	118.605	59.254	59.351	6,65%
Sur	102.114	51.343	50.771	5,73%
Silvan	87.639	44.315	43.324	4,91%
Çınar	76.798	38.615	38.183	4,31%
Çermik	51.058	25.666	25.392	2,86%
Dicle	37.534	18.989	18.545	2,10%
Kulp	35.449	17.787	17.662	1,99%
Hani	33.048	16.902	16.146	1,85%
Lice	25.027	13.121	11.906	1,40%
Eğil	22.381	11.288	11.093	1,25%
Hazro	16.779	8.540	8.239	0,94%
Kocaköy	15.974	8.134	7.840	0,90%
Çüngüş	11.293	5.696	5.597	0,63%

Tablo 6 incelendiğinde Şanlıurfa'da 2013 yılına göre Bozova hariç ilçe nüfuslarında artış yaşandığı görülmektedir.

Tablo 6 Şanlıurfa İlçe Nüfusları, ADNKS, 2013-2020*

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Akçakale	95.709	98.897	102.350	105.132	109.856	113.194	115.615	118.426
Birecik	92.125	92.355	92.852	93.668	94.277	95.149	95.128	95.683
Bozova	57.017	55.631	54.775	54.641	54.689	58.565	55.423	54.872
Ceylanpınar	78.814	80.706	83.177	84.727	86.027	87.684	89.020	89.826
Eyyübiye	360.509	363.943	368.293	372.134	375.967	379.123	379.852	382.974
Halfeti	38.737	38.345	37.930	38.294	38.592	41.142	40.879	41.258
Haliliye	347.682	357.504	364.946	369.082	375.112	376.251	381.877	385.881
Harran	75.742	78.681	81.870	83.072	85.319	87.843	89.798	92.549
Hilvan	41.410	41.657	41.644	44.562	45.650	42.829	42.724	43.216
Karaköprü	103.495	115.733	132.530	153.685	170.899	195.552	219.796	237.158
Siverek	232.290	238.979	245.385	250.100	254.162	258.265	260.970	266.369
Suruç	101.366	102.164	101.964	102.356	102.237	104.302	102.265	102.944
Viranşehir	177.084	181.072	184.604	189.174	192.966	195.910	200.267	204.100

***12/11/2012 tarihi ve 6360 sayılı "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" kapsamında Şanlıurfa sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve Şanlıurfa il belediyesi büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. Mezkûr yasa ile Eyyübiye, Haliliye ile Karaköprü ilçeleri ve aynı adlarla belediyeler kurulmuştur. Karşılaştırma yapılabilmesi için 2013 yılı ve sonrası Şanlıurfa ADNKS istatistikleri çalışmada kullanılmıştır.**

2020 yılı nüfus verilerine göre Şanlıurfa'nın en kalabalık ilçesi 385 bin 881 kişi ile Haliliye olmuştur. Haliliye ilçesinin Şanlıurfa nüfusuna oranı ise %18,24'tür. Eyyübiye ilçesi ise 382 bin 974 kişi ile ikinci en kalabalık ilçe olmuş ve toplam nüfusun %18,11'ine tekabül etmektedir. Siverek ilçesi en kalabalık 3. ilçe olmakla beraber merkez ilçe olmaması ile dikkat çekmektedir. Siverek ilçesi 266 bin 369 kişi nüfusu ile birçok il merkezinden daha kalabalık bir nüfusa sahip olup il nüfusuna oranı ise %12,59'dur. Merkez ilçe olmasına rağmen Karaköprü Siverek'ten sonra 4. en kalabalık ilçe konumundadır. Karaköprü 237 bin 158 kişi ile Şanlıurfa nüfusunun %11,21'ine denk gelmektedir.

Şanlıurfa'nın en az nüfusa sahip ilçesi ise 41 bin 258 kişi ile Halfeti'dir. Halfeti'nin Şanlıurfa nüfusuna oranı ise %1,95'tir. Hilvan ve Bozova Halfeti'yi takip etmektedir. Her 3 ilçenin toplam nüfusa oranı ise %6,58'dir.

Şanlıurfa'nın en kalabalık 3 ilçesinin toplam oranı %48,94'e tekabül ederken Siverek'in merkez ilçe olmadığına dikkat etmek gerekiyor. Merkez ilçeler olan Karaköprü, Haliliye ve Eyyübiye'nin ise toplam nüfusa oranı ancak %47,56 olmuştur. Buradan da anlaşılacağı üzere Şanlıurfa'nın Diyarbakır'ın aksine nüfusunun merkez ilçelerde yoğunlaşmadığı anlaşılmaktadır. Bu tablodan Merkez dışındaki ilçelerde nüfus dinamiklerinin korunduğu yorumu yapılabilir.

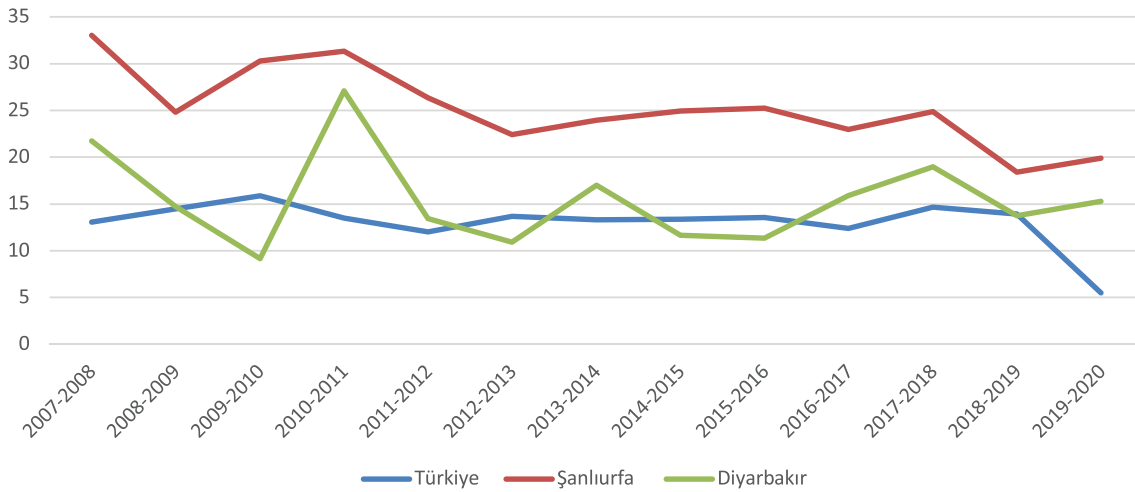
Tablo 7 Şanlıurfa İlçe Nüfus Bilgileri, ADNKS, 2020

İlçe	Toplam Nüfus	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Nüfus Yüzdesi
Haliliye	385.881	193.988	191.893	18,24%
Eyyübiye	382.974	193.466	189.508	18,11%
Siverek	266.369	134.795	131.574	12,59%
Karaköprü	237.158	120.673	116.485	11,21%
Viranşehir	204.100	101.296	102.804	9,65%
Akçakale	118.426	60.546	57.880	5,60%
Suruç	102.944	52.331	50.613	4,87%
Birecik	95.683	47.900	47.783	4,52%
Harran	92.549	46.388	46.161	4,38%
Ceylanpınar	89.826	45.375	44.451	4,25%
Bozova	54.872	27.519	27.353	2,59%
Hilvan	43.216	21.966	21.250	2,04%
Halfeti	41.258	20.159	21.099	1,95%

Yıllık Nüfus Artış Hızı

Türkiye’de yıllık nüfus artış hızı 2019 yılında binde 13,9 iken, 2020 yılında binde 5,5 oldu. Diyarbakır’da yıllık nüfus artış hızı 2019 yılında binde 13,7 iken, 2020 yılında binde 15,3 olarak gerçekleşti. Şanlıurfa’da yıllık nüfus artışı 2019 yılında binde 18,4 iken, 2020 yılında binde 19,9 oldu. Aşağıda 2007 – 2020 yılları arasında Türkiye, Diyarbakır ve Şanlıurfa illerinin nüfus artış hızının yıllara göre değişimini gösterir grafik (Grafik 1) incelendiğinde Diyarbakır ve Şanlıurfa illerinin nüfus artış hızının dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Şanlıurfa nüfus artış hızının Türkiye ve Diyarbakır’ın üstünde olması ise dikkat çekmektedir. Şanlıurfa nüfus artış hızı her ne kadar yıllar içerisinde göreceli olarak düşüş gösterme eğiliminde olsa bile Türkiye nüfus artış hızı ortalamasının çok üzerinde bir seyir almaktadır. Şanlıurfa nüfus dinamiklerini koruyan bir il olarak dikkat çekmektedir. Diyarbakır ise nüfus artış hızında yıllar içerisinde Türkiye ortalamasına yakın bir seyir izlemiştir.

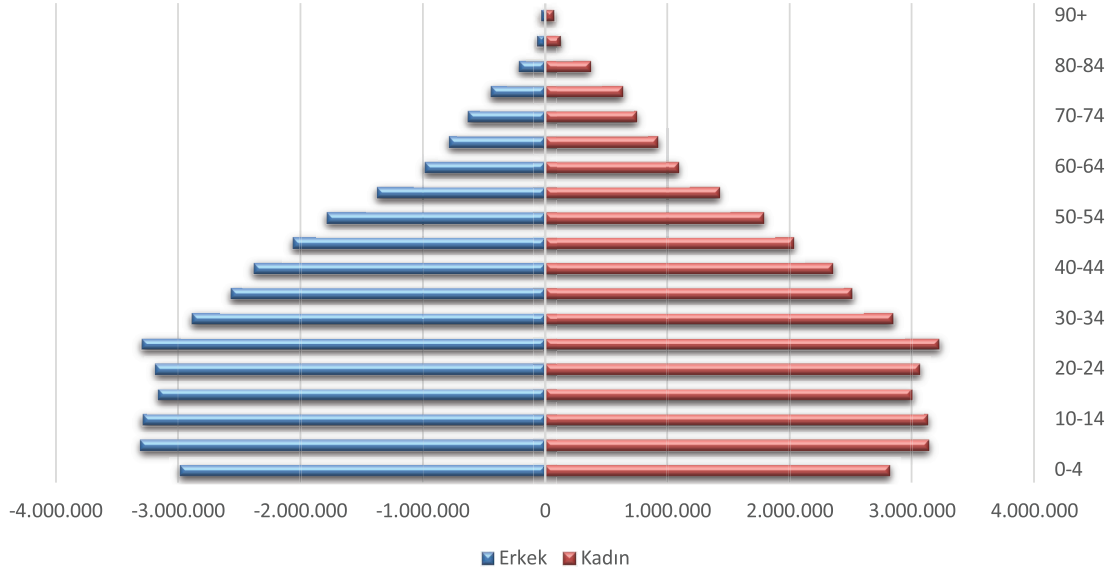
Grafik 1 Nüfus Artış Hızı, ADNKS 2007-2020

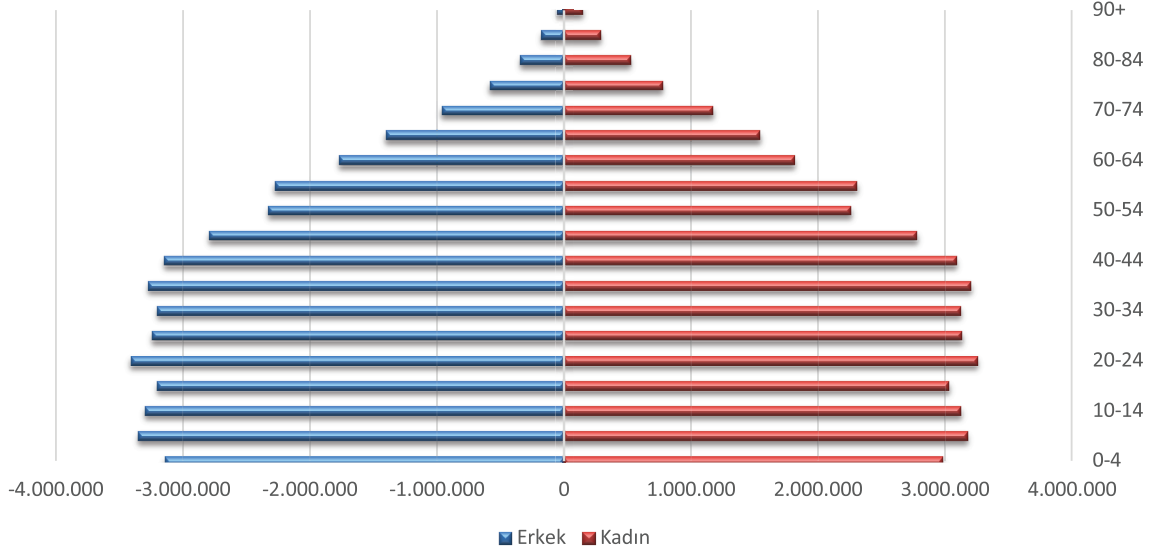
Nüfus Piramitleri

Nüfus piramitleri, nüfusun yaş ve cinsiyet yapısında meydana gelen değişimi gösteren grafikler olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'nin 2007 ve 2020 yılı nüfus piramitleri karşılaştırıldığında, doğurganlık ve ölüm hızlarındaki azalmaya bağlı olarak, yaşlı nüfusun arttığı ve ortanca yaşın yükseldiği görülmektedir.

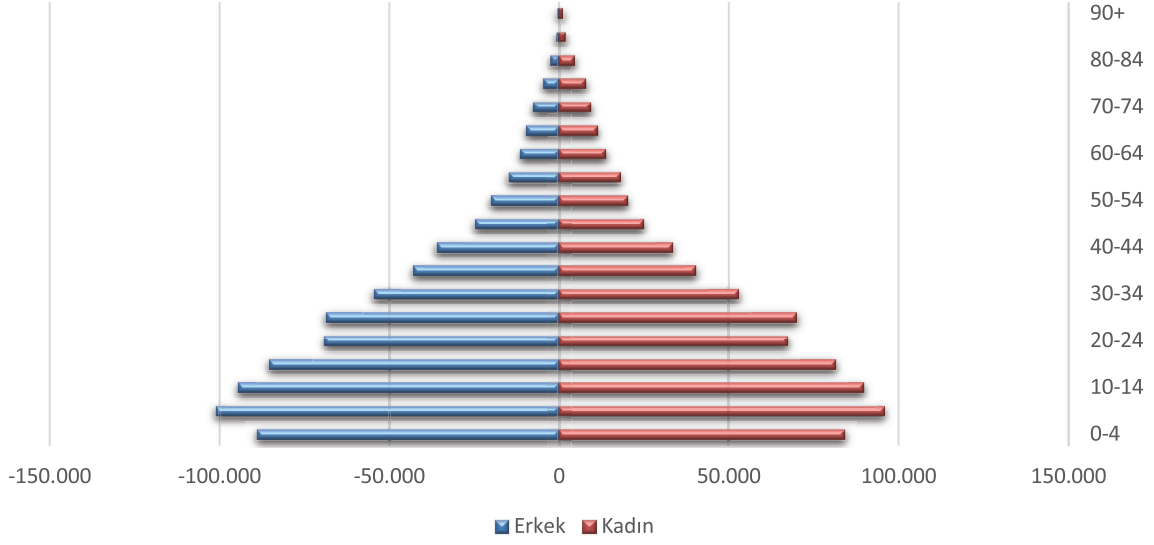
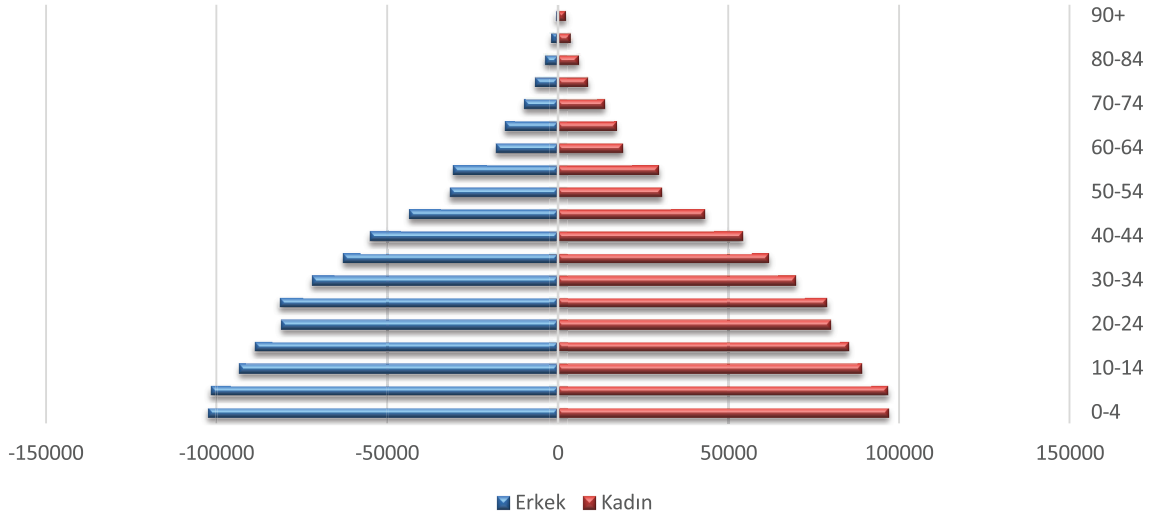
Grafik 2 Türkiye Nüfus Piramidi, ADNKS, 2007

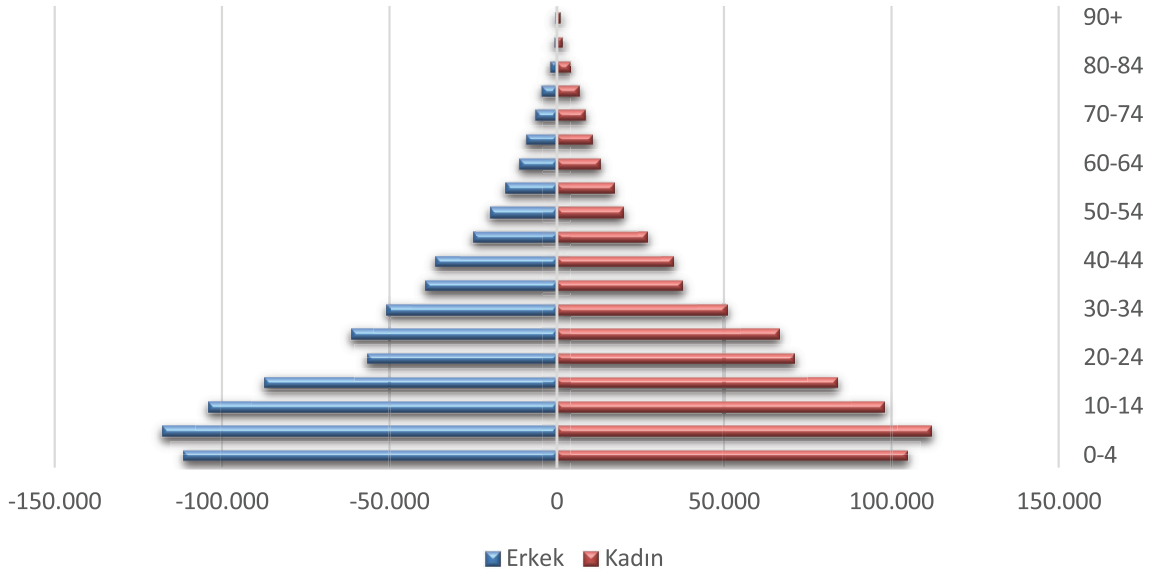
Grafik 3 Türkiye Nüfus Piramidi, ADNKS, 2020

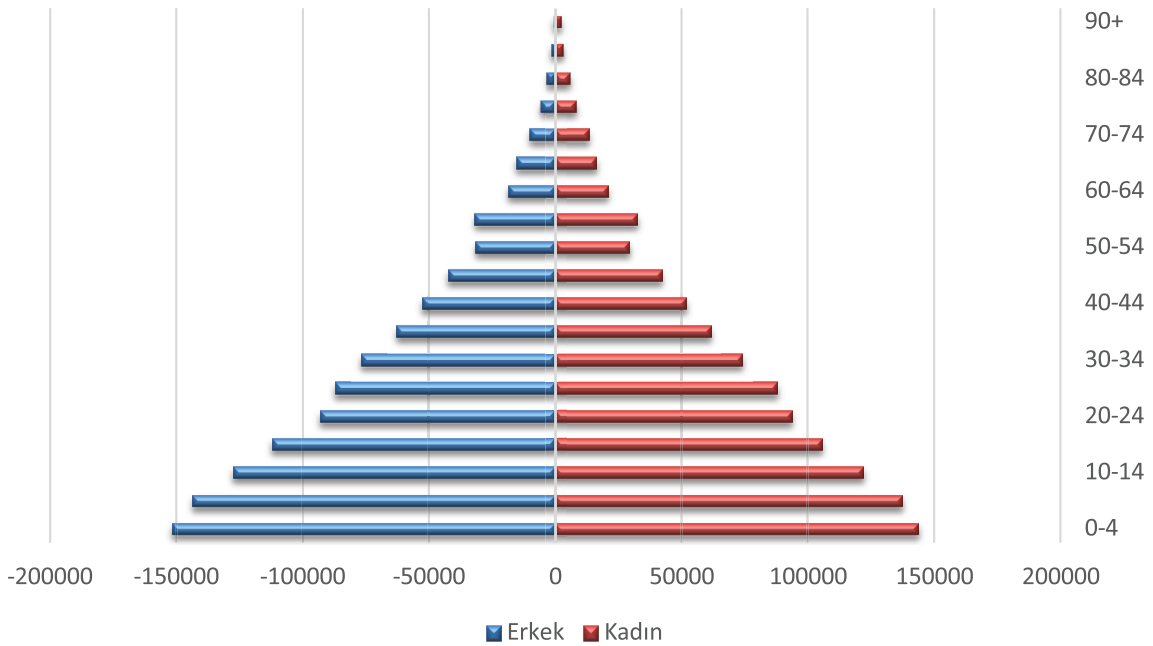
Diyarbakır'ın 2007 ile 2020 yıllarına ait nüfus piramitleri karşılaştırıldığında nüfusun büyük kısmının hala 30 yaş altı nüfustan oluştuğu görülmektedir. Nüfus piramidinin tabanının geniş olması doğum oranlarının yüksek olduğunun bir kanıtıdır. Nüfus piramidinin gerçek bir piramidi andırıyor olması dinamik bir nüfus yapısına ve gelişmekte olan bir şehir göstergesi olduğu gibi ortanca yaşın düşük ve genç bağımlılık oranının yüksek olduğunu göstermektedir.

Grafik 4 Diyarbakır Nüfus Piramidi, ADNKS, 2007**Grafik 5 Diyarbakır Nüfus Piramidi, ADNKS, 2020**

Şanlıurfa nüfus piramidinin Diyarbakır nüfus piramidinde olduğu gibi tabanın geniş olduğu ve tam bir piramidi andıracağı görülecektir. Burada yapacağımız değerlendirmeler Diyarbakır ile benzer olacaktır. Nüfus piramidinin tabanının geniş olması doğum oranlarının yüksek olduğunun bir kanıtıdır. Nüfus piramidinin gerçek bir piramidi andırıyor olması dinamik bir nüfus yapısına ve gelişmekte olan bir şehir göstergesi olduğu gibi ortalama yaşın düşük ve genç bağımlılık oranının yüksek olduğunu göstermektedir.

Grafik 6 Şanlıurfa Nüfus Piramidi, ADNKS, 2007

Grafik 7 Şanlıurfa Nüfus Piramidi, ADNKS, 2020

Ortanca Yaş

Ortanca yaş, yeni doğan bebekten en yaşlıya kadar nüfusu oluşturan kişilerin yaşları küçükten büyüğe doğru sıralandığında ortada kalan kişinin yaşıdır. Ortanca yaş aynı zamanda nüfusun yaş yapısının yorumlanmasında kullanılan önemli göstergelerden biridir.

Türkiye’de 2019 yılında 32,4 olan ortanca yaş, 2020 yılında 32,7’ye yükseldi. Cinsiyete göre incelendiğinde, ortanca yaşın erkeklerde 31,7’den 32,1’e, kadınlarda ise 33,1’den 33,4’e yükseldiği görüldü.

Diyarbakır’da 2019 yılında 24 olan ortanca yaş, 2020 yılında 24,3’e yükseldi. Cinsiyete göre ise,

ortanca yaş erkeklerde 23,6'dan 23,9'a, kadınlarda ise 24,4'ten 24,7'e yükseldi.

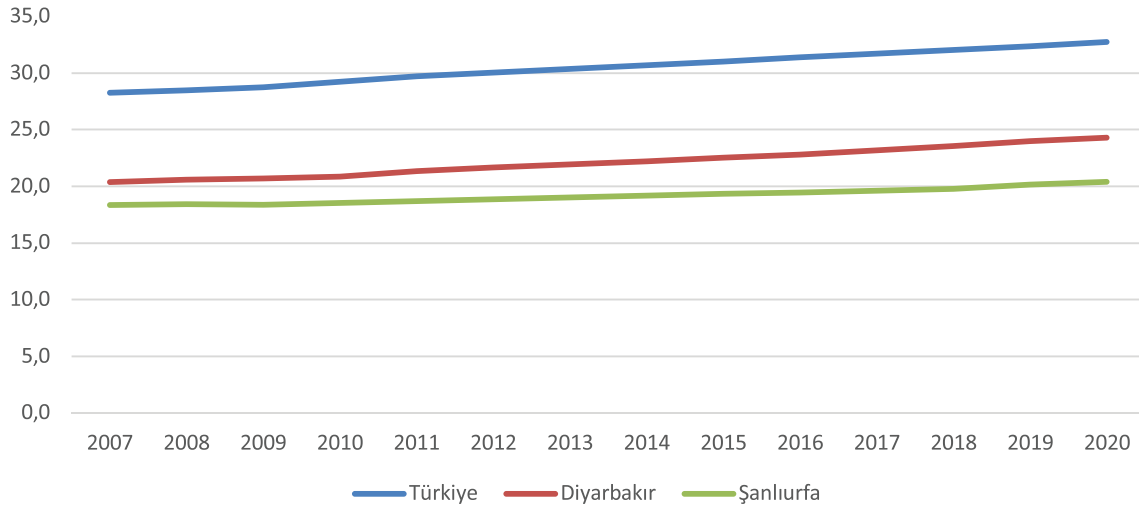
Şanlıurfa'da 2019 yılında 20,1 olan ortanca yaş, 2020 yılında 20,4'e yükseldi. Cinsiyete göre ise, ortanca yaş erkeklerde 19,7'den 20'ye, kadınlarda ise 20,6'dan 20,9'a yükseldi.

Tablo 4'te görüleceği üzere ortanca yaşın illere göre dağılımı incelendiğinde Şanlıurfa en düşük ortanca yaşa sahip il olurken Diyarbakır ise ortanca yaşın en düşük olduğu 11. il olmuştur.

Tablo 8 Ortanca Yaşın En Düşük Olduğu İller, ADNKS, 2020

Sıra	İl	Toplam	Erkek	Kadın
1	Şanlıurfa	20,4	20,0	20,9
2	Şırnak	21,2	21,4	20,9
3	Ağrı	22,3	22,4	22,0
4	Siirt	22,4	22,3	22,5
5	Muş	22,6	22,6	22,6
6	Van	23,0	23,0	23,1
7	Batman	23,2	22,9	23,5
8	Mardin	23,5	23,1	23,9
9	Bitlis	23,8	23,9	23,7
10	Hakkari	24,2	24,1	24,2
11	Diyarbakır	24,3	23,9	24,7
Türkiye		32,7	32,1	33,4

Yıllara göre ortanca yaş incelendiğinde her iki ilin Türkiye ortalamasının çok altında kaldığı ama Türkiye ile paralel olarak Diyarbakır ve Şanlıurfa illerinin de ortanca yaşta artış trendinde olduğunu görülecektir.

Grafik 8 Ortanca Yaşın Yıllara Göre Durumu, ADNKS, 2007-2020

Çalışma Çağındaki Nüfus

Çalışma çağı olarak tanımlanan 15-64 yaş grubundaki nüfus, Türkiye'de 2007 yılında 46.943.690 kişi iken bu dönemde 9.648.880 kişi artarak 2020 yılında 56.592.570 kişiye yükseldi.

Diyarbakır'da çalışma çağı olarak tanımlanan 15-64 yaş grubundaki nüfus 2007'e göre 267.765 kişi artarak 2020 yılında 1.114.633 kişiye yükselmiştir. Şanlıurfa'da ise 2007 yılına göre 383.849 kişi artarak 15-64 yaş grubunda yer alan kişi sayısı 1.205.386 kişiye yükselmiştir.

Tablo 9 15-64 Yaş Nüfus, ADNKS, 2007-2020

	Diyarbakır	Şanlıurfa	Türkiye
2007	846.868	821.537	46.943.690
2008	877.952	859.011	47.835.090
2009	891.849	876.837	48.618.564
2010	901.644	906.833	49.516.670
2011	939.414	940.269	50.346.979
2012	957.164	970.002	51.088.202
2013	970.795	996.824	51.926.356
2014	993.459	1.026.458	52.640.512
2015	1.010.299	1.057.719	53.359.594
2016	1.028.230	1.090.471	54.237.586
2017	1.046.479	1.116.744	54.881.652
2018	1.070.752	1.147.041	55.633.349
2019	1.089.082	1.173.475	56.391.925
2020	1.114.633	1.205.386	56.592.570

Çalışma çağı olarak tanımlanan 15-64 yaş grubundaki nüfusun oranı, Türkiye'de 2007 yılında %66,5 iken 2020 yılında %67,7'e yükseldi.

Diyarbakır ilinde 15-64 yaş grubundaki nüfusun oranı 2007 yılında %58 iken 2020 yılında %62,5'e yükseldi.

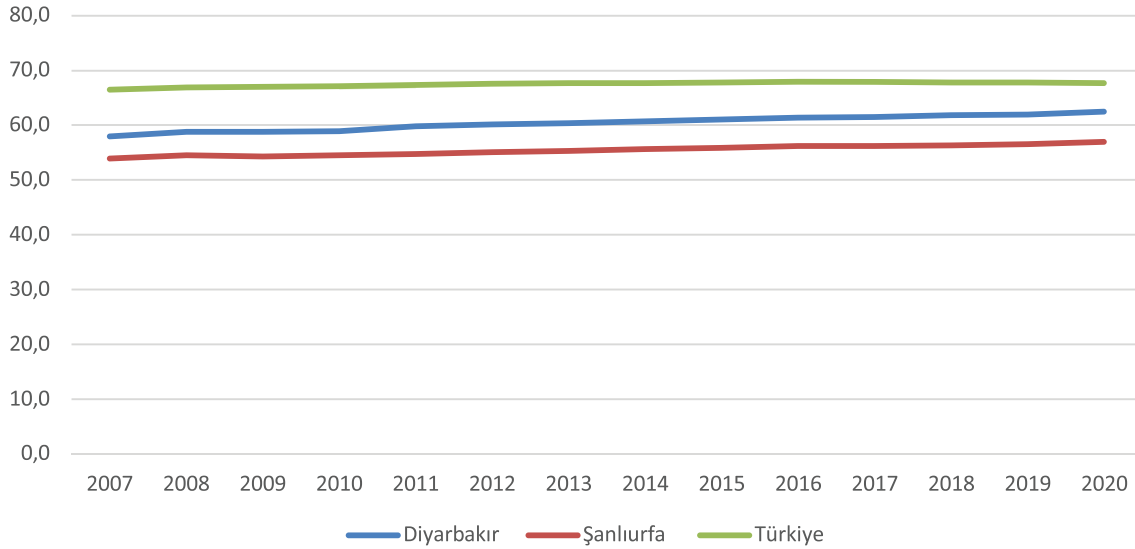
Şanlıurfa ilinde 15-64 yaş grubundaki nüfusun oranı 2007 yılında %53,9 iken 2020 yılında %57'ye

yükseldi.

Tablo 10 15-64 Yaşın Toplam Nüfus İçindeki Oranı, ADNKS, 2007-2020

	Diyarbakır	Şanlıurfa	Türkiye
2007	58,0	53,9	66,5
2008	58,8	54,6	66,9
2009	58,9	54,3	67,0
2010	59,0	54,5	67,2
2011	59,8	54,8	67,4
2012	60,1	55,0	67,6
2013	60,4	55,3	67,7
2014	60,8	55,6	67,8
2015	61,1	55,9	67,8
2016	61,5	56,2	68,0
2017	61,6	56,2	67,9
2018	61,8	56,3	67,8
2019	62,0	56,6	67,8
2020	62,5	57,0	67,7

15-64 Yaş grubu nüfusun oranının yıllar içinde değişimi incelendiğinde Diyarbakır ve Şanlıurfa'nın Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Türkiye'de çalışan nüfusun oranının Diyarbakır ve Şanlıurfa'nın üzerinde olduğu ve Türkiye'nin çalışma nüfusunun neredeyse toplam nüfusun %70'ine dayandığı ve ülkenin büyük bir hız ile yaşlandığı görülmektedir.

Grafik 9 15-64 Yaş Grubu Nüfusun Oranının Yıllar İçinde Değişimi, ADNKS, 2007-2020

Çocuk Nüfus

Türkiye’de çocuk yaş grubu olarak tanımlanan 0-14 yaş grubundaki nüfus 2007 yılında 18.642.391 kişi iken 425.846 kişi artarak 2020 yılında 19.068.237 kişi olmuştur.

Diyarbakır ilinin 0-14 yaş grubundaki nüfusu 2007 yılında 553.352 iken bu sayı yıllar içerisinde 26.108 kişi kadar artarak 2020 yılında 579.460 kişi olmuştur.

Şanlıurfa ili 0-14 yaş grubundaki nüfus 2007 yılında 646.665 kişi iken 178.362 kişi artarak 2020 yılında 825.027 kişi olmuştur.

Tablo 11 0-14 Yaş Nüfus, 2007-2020

	Diyarbakır	Şanlıurfa	Türkiye
2007	553.352	646.665	18.642.391
2008	558.560	665.270	18.788.587
2009	564.408	685.027	18.859.334
2010	565.386	701.191	18.878.582
2011	567.553	717.823	18.886.575
2012	568.793	731.182	18.857.179
2013	568.420	741.834	18.849.814
2014	570.021	752.566	18.862.430
2015	569.175	764.587	18.886.220
2016	568.848	778.449	18.925.782
2017	574.279	794.107	19.033.488
2018	579.330	810.810	19.184.329
2019	581.104	818.709	19.212.345
2020	579.460	825.027	19.068.237

Türkiye’de çocuk yaş grubu olarak tanımlanan 0-14 yaş grubundaki nüfusun oranı 2007 ile 2020 arasında %26,4’ten %22,8’e gerilemiştir.

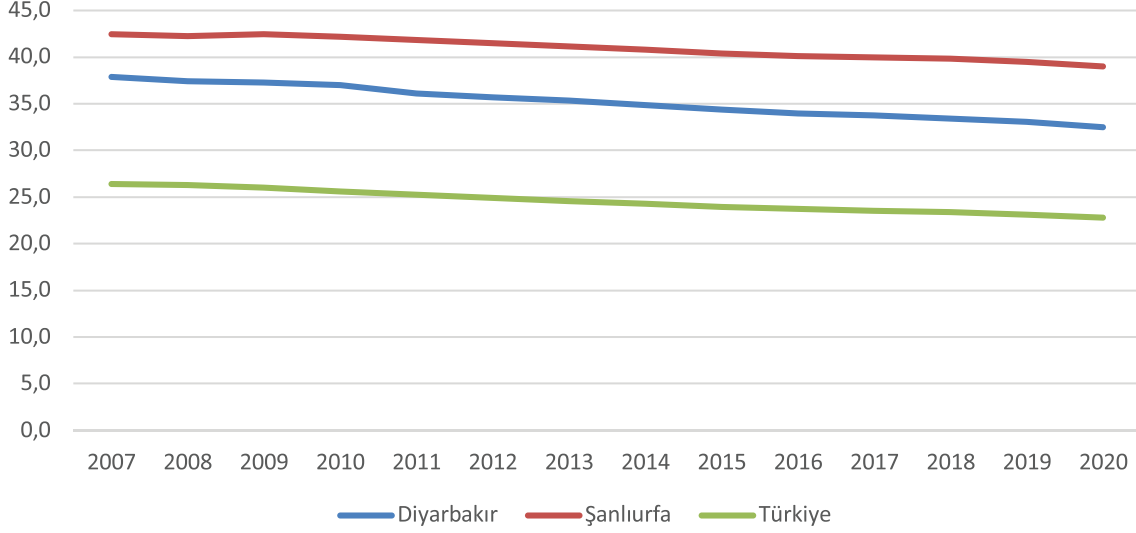
Diyarbakır ilinde 0-14 yaş grubu 2007 yılında nüfusun %37,9’unu oluştururken bu oran 2020 yılında %32,5’e gerilemiştir.

Şanlıurfa ilinin aynı dönemler içerisinde çocuk nüfusunda yaşadığı büyük artışa rağmen nüfus artışıyla beraber oran olarak %42,5'ten %39,0'a gerilemiştir.

Tablo 12 0-14 Yaşın Toplam Nüfus İçindeki Oranı, ADNKS, 2007-2020

	Diyarbakır	Şanlıurfa	Türkiye
2007	37,9	42,5	26,4
2008	37,4	42,3	26,3
2009	37,3	42,4	26,0
2010	37,0	42,2	25,6
2011	36,1	41,8	25,3
2012	35,7	41,5	24,9
2013	35,4	41,2	24,6
2014	34,9	40,8	24,3
2015	34,4	40,4	24,0
2016	34,0	40,1	23,7
2017	33,8	40,0	23,6
2018	33,4	39,8	23,4
2019	33,1	39,5	23,1
2020	32,5	39,0	22,8

Aşağıda yer alan grafikte görüldüğü üzere çocuk nüfus oranının yıllar içerisinde sürekli olarak hem Türkiye özelinde hem de Diyarbakır ve Şanlıurfa özelinde bir düşüş trendinde olduğu görülmektedir.

Grafik 10 Çocuk Nüfusun Yıllar İtibariyle Değişimi, ADNKS, 2007-2020

0-14 yaş grubundaki nüfusun en fazla olduğu iller incelendiğinde Şanlıurfa'nın çocuk nüfusu bakımından 3. sırada olduğu, Diyarbakır'ın ise 7. il konumunda olduğu görülmektedir.

Tablo 13 0-14 Yaş Grubundaki Nüfusun En Fazla Olduğu İller, ADNKS, 2020

Sıra	İl	Nüfus
1	İstanbul	3.312.147
2	Ankara	1.168.050
3	Şanlıurfa	825.027
4	İzmir	809.508
5	Gaziantep	666.910
6	Bursa	660.902
7	Diyarbakır	579.460

65 Yaş Üstü Nüfus

Türkiye'de 65 ve daha yukarı yaştaki nüfus 2007 yılında 5.000.175 iken 2.953.380 kişi artarak 2020 yılında 7.953.555 kişiye yükseldi.

Diyarbakır'da 65 ve daha yukarı yaştaki nüfus 2007 yılında 60.494 iken 28.844 kişi artarak 2020 yılında 89.338 kişiye yükseldi.

Şanlıurfa'da 65 ve daha yukarı yaştaki nüfus 2007 yılında 54.897 iken 29.946 kişi artarak 2020 yılında 84.843 kişiye yükseldi.

Tablo 14 65+ Yaş Nüfus, ADNKS, 2007-2020

	Diyarbakır	Şanlıurfa	Türkiye
2007	60.494	54.897	5.000.175
2008	56.316	49.943	4.893.423
2009	58.754	51.873	5.083.414
2010	61.928	55.347	5.327.736
2011	63.976	58.162	5.490.715
2012	66.210	60.891	5.682.003
2013	68.222	63.322	5.891.694
2014	71.568	66.643	6.192.962
2015	74.722	70.014	6.495.239
2016	76.041	71.707	6.651.503
2017	79.143	74.902	6.895.385
2018	82.314	77.958	7.186.204
2019	86.167	81.430	7.550.727
2020	89.338	84.843	7.953.555

Türkiye'de 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun oranı 2007 yılında %7,1 iken 2020 yılında %9,5'e yükseldi.

Diyarbakır'da 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun oranı %4,1'den %5'e yükseldi. Şanlıurfa'da ve daha yukarı yaştaki nüfusun oranı %3,6'dan %4'e yükseldi.

Tablo 15 65+ Yaşın Nüfus içindeki Oranı, ADNKS, 2007-2020

	Diyarbakır	Şanlıurfa	Türkiye
2007	4,1	3,6	7,1
2008	3,8	3,2	6,8
2009	3,9	3,2	7,0
2010	4,1	3,3	7,2
2011	4,1	3,4	7,3
2012	4,2	3,5	7,5
2013	4,2	3,5	7,7
2014	4,4	3,6	8,0
2015	4,5	3,7	8,2
2016	4,5	3,7	8,3
2017	4,7	3,8	8,5
2018	4,8	3,8	8,8
2019	4,9	3,9	9,1
2020	5,0	4,0	9,5

Bağımlılık Oranları

Çalışma çağındaki birey başına düşen çocuk ve yaşlı birey sayısını gösteren toplam yaş bağımlılık oranı, 2019 yılında Türkiye’de %47,5 iken 2020 yılında %47,7’ye yükseldi. Ekonomik olarak aktif olan birey başına düşen çocuk sayısını ifade eden çocuk bağımlılık oranı, %34,1’den, %33,7’ye gerilerken, çalışan birey başına düşen yaşlı birey sayısını ölçen yaşlı bağımlılık oranı ise %13,4’ten %14,1’e yükseldi. Diğer bir ifadeyle, Türkiye’de 2020 yılında, çalışma çağındaki her 100 kişi, 33,7 çocuğa ve 14,1 yaşlıya bakmaktadır.

Diyarbakır’da 2019 yılında toplam yaş bağımlılık oranı %61,3’ken 2020 yılında %60’a düşmüştür. Çocuk bağımlılık oranı, 2019 yılında %53,4 olarak gerçekleşirken bu oran 2020 yılında %52’ye gerilemiştir. Yaşlı bağımlılık oranı 2019 yılında %7,9 iken 2020 yılında %8’e yükselmiştir. Başka bir ifadeyle, Diyarbakır’da 2020 yılında, çalışma çağındaki 100 kişi, 52 çocuğa ve 8 yaşlıya bakmaktadır.

Şanlıurfa’da 2019 yılında toplam yaş bağımlılık oranı %76,7’ken 2020 yılında %75,5’e düşmüştür. Çocuk bağımlılık oranı 2019 yılında %69,8 iken 2020 yılında %68,4’e gerilemiştir. 2019 yılında yaşlı bağımlılık oranı %6,9 iken 2020 yılında %7’ye yükselmiştir. Başka bir ifadeyle, Şanlıurfa’da 2020 yılında, çalışma çağındaki 100 kişi, 68,4 çocuğa ve 7 yaşlıya bakmaktadır.

Bölgemizde yüksek bağımlılık oranı tasarrufların düşmesine neden olmaktadır. Üretime katılan kişilerin üzerine binen yükü artırmaktadır. Yaş bağımlılık oranlarındaki artma eğilimi, sosyal güvenlik sis-

teminde yükleri de artıracaktır. Bu nedenle kayıt dışı istihdam ile sonuç alıcı bir mücadeleye girişmenin yanı sıra yeni iş alanları oluşturarak istihdamı artırmak bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 16 Toplam Yaş, Çocuk ve Yaşlı Bağımlılık Oranları, ADNKS, 2007-2020

		Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	Çocuk Bağımlılık Oranı (%)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (%)
2020	Türkiye	47,7	33,7	14,1
	Diyarbakır	60,0	52,0	8,0
	Şanlıurfa	75,5	68,4	7,0
2019	Türkiye	47,5	34,1	13,4
	Diyarbakır	61,3	53,4	7,9
	Şanlıurfa	76,7	69,8	6,9
2018	Türkiye	47,4	34,5	12,9
	Diyarbakır	61,8	54,1	7,7
	Şanlıurfa	77,5	70,7	6,8
2017	Türkiye	47,2	34,7	12,6
	Diyarbakır	62,4	54,9	7,6
	Şanlıurfa	77,8	71,1	6,7
2016	Türkiye	47,2	34,9	12,3
	Diyarbakır	62,7	55,3	7,4
	Şanlıurfa	78,0	71,4	6,6
2015	Türkiye	47,6	35,4	12,2
	Diyarbakır	63,7	56,3	7,4
	Şanlıurfa	78,9	72,3	6,6
2014	Türkiye	47,6	35,8	11,8
	Diyarbakır	64,6	57,4	7,2
	Şanlıurfa	79,8	73,3	6,5
2013	Türkiye	47,6	36,3	11,3
	Diyarbakır	65,6	58,6	7,0
	Şanlıurfa	80,8	74,4	6,4
2012	Türkiye	48,0	36,9	11,1
	Diyarbakır	66,3	59,4	6,9
	Şanlıurfa	81,7	75,4	6,3
2011	Türkiye	48,4	37,5	10,9
	Diyarbakır	67,2	60,4	6,8
	Şanlıurfa	82,5	76,3	6,2
2010	Türkiye	48,9	38,1	10,8
	Diyarbakır	69,6	62,7	6,9
	Şanlıurfa	83,4	77,3	6,1
2009	Türkiye	49,2	38,8	10,5
	Diyarbakır	69,9	63,3	6,6
	Şanlıurfa	84,0	78,1	5,9
2008	Türkiye	49,5	39,3	10,2
	Diyarbakır	70,0	63,6	6,4
	Şanlıurfa	83,3	77,4	5,8

